

Arbeidsuitbuiting

Wat kan jij als toezichthouder doen?

We spreken van arbeidsuitbuiting wanneer mensen doelbewust, door dwang of misbruik van omstandigheden tot arbeid of diensten worden aangezet. Wanneer door dwangmiddelen of een afhankelijkheid een vrije keuze in de weg staat om te stoppen met het vaak gevaarlijke of ongezonde werk, hebben we te maken met arbeidsuitbuiting.

Met name in de land- en tuinbouw en logistiek is een tekort aan (buitenlandse) arbeidskrachten. Hierdoor komen arbeidsmigranten onder extra druk te staan. Dit vergroot de kans op het maken van extreem lange werkdagen en betalingen ver beneden het minimumloon, waarbij vaak ook nog een deel van het loon ingehouden wordt. Als toezichthouder ben jij de oren en ogen op straat. Hoe kan je arbeidsuitbuiting herkennen? En welke stappen kan je ondernemen?

Voorbeeldcasus

Je komt een pand binnen, er liggen veel matrassen op de grond, de ramen staan open en het is steenkoud in het pand. Dit kan een signaal van arbeidsuitbuiting zijn. Wat kun jij dan als toezichthouder doen?

Voorbeelden van signalen

- Persoon heeft geen ID of paspoort.
- Is illegaal in Nederland.
- Communicatie verloopt moeizaam door taalprobleem.
- Een begeleider beantwoordt alle vragen.
- Angst om in gesprek te gaan.
- Persoon is bang voor verlies van werk en huisvesting.
- Meer personen aanwezig dan toegestaan of ingeschreven.
- Overnachten op de werkplek.
- Klagen over loon of het werk.
- Sporen van mishandeling te zien.
- Persoon is met valse beloften naar Nederland gehaald.
- Lange werkdagen en is 24/7 beschikbaar
- Kan niet beschikken over het geld op eigen bankrekening.
- Wordt zwart betaald.
- Heeft geen zorgverzekering en kan niet naar de huisarts.
- Leeft in een geïsoleerde omgeving, weinig bewegingsruimte

- Slechte huisvesting (caravans of containers).
- Weinig of slechte sanitaire voorzieningen.
- Veel bedden/matrassen in een te kleine ruimte.
- Boete briefjes.
- Aanwezigheid van camera's.
- Gevaarlijke situatie met stroomvoorziening en brandveiligheid.

Check:

[Normering flexwonen](#)

[Agrarisch keurmerk flexwonen](#)

Leg zaken goed vast

ten behoeve van een rapportage.

- Maak foto's van de aangetroffen situatie.
- Noteer de gegevens (indien nodig) uit het paspoort of ID en geef, met toestemming van betrokkene, deze eventueel door aan een hulpverlenende instantie.

Leer meer met [deze e-learning](#).

Ter voorbereiding op een controle

Neem de juiste partners mee:

- Brandweer
- Politie
- GGD
- Inspectie SZW
- Zorgcoördinator
- Een tolk (niet via de telefoon, maar aanwezig op locatie)

Let goed op wanneer je welke partners meeneemt, leg het doel van het bezoek duidelijk uit en geef aan dat je hulp komt bieden. Laat dit de tolk ook duidelijk uitleggen.

Tijdens een controle

Stel de juiste vragen:

Werkomstandigheden

- Waar verdien je je geld mee?
- Is het werk zoals je verwacht had?
- Is het werk zwaar of gevaarlijk?
- Mag je je ziekmelden of naar de dokter?
- Houden je klachten verband met je werk?
- Kun je op je werk pauzeren als je dat nodig hebt?

Loon

- Heb je geld ontvangen voor je werk?
- Zo ja: hoeveel?
- Zo nee: wie ontving dan jouw geld?
- Moest je geld terugbetalen? Hoeveel en waarom?
- Krijg je weleens boetes opgelegd?

Omstandigheden

- Kun je beschikken over je paspoort?
- Wilde je dit werk doen?
- Is je baas vriendelijk of juist niet?
- Regelt je werkgever ook je slaapplek, vervoer of eten?
- Word je onder druk gezet?
- Wat gebeurt er als je ander werk wilt?
- Loop je gevaar?

Maak bij een signaal van uitbuiting altijd een melding bij de aandachtfunctionaris mensenhandel van je gemeente.

Bij vermoeden van uitbuiting neem contact op met het Team Spoedeisende Inzet van ISZW via 070-3334180 of met de Politie via 0900-8844.